

Uudised

Hea klient!

Hiljuti toimunud jõudluskontrolli-organisatsioonide kohtumisel Šotimaal Edinburghis olid läbivaks teemaks andmed, mida organisatsioonid loomapidajatelt koguvad.

Ühest küljest kõlab see lihtsa ja arusaadava teemana, kuid teisalt on see keerukas ja kompleksne valdkond, mis tähendab andmete liikumist, andmete omandiõigust, aga ka andmete täpsust, mis on aluseks edasiste otsuste tegemisel.

Andmetest rääkides ei sõltu need loomaliigist, lihtsalt kasutatavad tehnoloogiad on erinevad.

EPJs oleme me korraldanud infopäevi nime all “Andmete registreerimine – ajasääst või ajakulu?”.

Oleme alati rõhutanud mõtteviisi, et parandada saab neid näitajaid, mida farmis registreeritakse ja mõõdetakse.

Kokkuvõtteks tuleb leida alati tasakaal hinna ja kasutatava tehnoloogia täpsuse vahel, kuid siinkohal on vajalik alati mõelda, kas selle hinna eest saadav täpsus annab piisavalt usaldusväärset informatsiooni, et lähtuvalt sellest teha edasisi otsuseid. Aga ei tohiks unustada ka oma tööprotsesse, sest tehnoloogia pakub lubatud täpsust ainult siis, kui seda kasutatakse õigesti.

Kontrolligem oma tööprotsesse ning mõelgem igapäevase töö juures andmete täpsuse peale!

Kaivo Ilves
Eesti Põllumajandusloomade
Jõudluskontrolli AS-i juhataja

Uus teenus “Piimaanalüüsid + BHB”

EPJ pakub piimakarjakasvatajatele uut teenust “Piimaanalüüsid + BHB”, millega saab jõudluskontrolli piimaproovist kindlaks teha ketoosiriski.

Ketoos on lüpsilehmade ainevahetushaigus, millesse sagedamini haigestuvad lehmad teisel ja kolmandal laktatsiooninädalal. Ketoos võib osutuda väga kulukaks, kuna vähendab piimatoodangut ning avaldab pikemaajalist mõju lehma edasisele tervisele, sigimisele ja heaolule.

Ketoos võib esineda kliiniliste tunnustega (kliiniline ketoos) või ilma nähtavate haigustunnusteta (subkliiniline ketoos).

Ilma nähtavate haigustunnusteta loomal saab ketoosi diagnoosida ainult ketokehade sisalduse määramisega lehma verest, uriinist või piimast. Üks peamine ja kõige tundlikum ketokeha on BHB (beetahüdoksüvõihape), mida on nüüd võimalik määrata ka jõudluskontrolli piimaproovist.

Jõudluskontrolli piimaproovidest tehtavad analüüsid sobivad eelkõige karja olukorra hindamiseks ning tulemused ei anna ketoosi diagnoosi. Küll aga võib lehma kõrge BHB tase olla näitajaks tema terviseprobleemist.

Teenuse kasutamiseks tuleb tellida kogu karjale piimaanalüüsides pakett “Piimaanalüüsid + BHB”, kus proovi hind on 58 senti (soodushinna kohta vt meie kodulehe hinnakirja). Tellimiseks tuleb EPJ-le esitada vabas vormis avaldus üldmeilile epj@epj.ee või postiaadressil Kreutzwaldi 48a, Tartu, või tellida teenus Vissukeses (samal kuul tulemuste nägemiseks peab teenuse tellima enne kontrollpäeva). Proovid ei vaja eraldi märgistamist ega saatelehte, analüüsid tehakse tavalistest jõudluskontrolli piimaproovidest. Teenus on n.ö karja-põhine – eraldi farmide/gruppide kaupa seda tellida ei saa.

Teenus jõudluskontrolli proovist on lihtne piimatootjale – soodne ja regulaarne teenus annab kiired vastused karja ketoosiriski kohta pärast kontroll-lüpsi ja tagab kontrolli karja produktiivsuse üle.

Sõraterwise atlas

EPJ andis välja ICARi Sõraterwise atlase. ICARi (Rahvusvaheline Jõudluskontrolli Komitee) sõraterwise atlas ilmus 2015. aastal ja on nüüdseks tõlgitud juba 18 keelde. Atlas on mõeldud veisekasvatajatele ja on heaks töövahendiks sõrahaiguste kindlaksmääramisel, kuna on varustatud rikkalikult värvilise pildimaterjaliga ja selle koostamisel osalesid erinevad sõraterwise eksperdid.

Atlase tõlkis eesti keelde Kadri Kääramees (EMÜ), toimetasid Kalmer Kalmus (EMÜ) ja Kaivo Ilves, Aire Pentjärv, Toomas Rimmel ja Aimi Sõrg (EPJ).

ICARi sõraterwise atlast on võimalik saada EPJ peamajast Tartus (tel 738 7762, e-post myyk@epj.ee) ning jõudluskontrolli spetsialistidelt maakondades, samuti saab seda kliendi soovil lisada temale saadetavasse kõrvamärgipakki.

Sõraterwise atlas ise on tasuta, raamatu saatmisel tuleb tasuda saatekulu vastavalt EPJ hinnakirjale (vt hinnakirjast Veiste kõrvamärkide transport, postitamine).

Kaardimaksevõimalus maakondades

EPJ jõudluskontrolli spetsialistidel on nüüd kasutada kaardimakseterminalid ning meie kliendid saavad arveid tasuta EPJ maakondlikes esindustes pangakaardiga.

Kevade infopäevad

EPJ korraldas sel kevadel oma klientidele viis infopäeva, mis toimusid aprillis ja mais.

Infopäevadel esines EPJ väliteenistuse osakonna juhataja Aire Pentjärv, kes rääkis loomapidajate tulemustest ja EPJ teenustest. Tõuaretusest kõneles Tõnu Põlluäär (ETKÜ). Hea vastuvõtu sai Hertta Pirkkalainen (Eesti Maaülikool) ettekanne paljude eluliste näidetega looma tervise parandamise võimalustest piimaveisekarjas.

Infopäevade materjalidega saab tutvuda ka EPJ kodulehel: Piimaveised – Kasulik teave – Koolitusmaterjalid.

Põhjamaade jõudluskontrolliorganisatsioonide kohtumine

Põhjamaade jõudluskontrolliorganisatsioonidel on traditsiooniks kord aastas kohtuda ja omavahel kogemusi jagada. Traditsioonile panid aluse Skandinaaviamaad ning Soome. 2010. aastast on "Põhjamaade klubi" liige Eesti ning 2015. aastast Island. Algselt olid kohtumised vajalikud seoses Põhjamaade ühise geneetilise hindamisega, et kokku leppida ühtne süsteem ning andmevahetuse formaat. Praegu arutatakse kohtumistel eri riikide jõudluskontrolli süsteemi uuendusi, tutvustatakse valdkonnaga seotud katseid või uuringuid ning enamasti külastatakse ka mõnda farmi.

Seekordne kohtumine toimus Islandil väikeses Selfossi linnakeses, kus asub Islandi Põllumajanduse Nõuandekeskus (www.rml.is), kes oli ka meie võõrustajaks. Antud piirkonnas toodetakse pisut alla 40% Islandi piimast. Islandi piimandussektoris toimuvad muutused ja kohati on palju ebaselgust. Kohalik piima kokkuostuhind ulatub teatud tingimustel ühe euronini, mis tegi isegi meie Norra kolleegi kadedaks, rääkimata teistest osalejatest. Paraku võimaldab kohaliku tooraine kõrgem hind tasahilju odavamatel imporditud toodetel poelettidele tee leida. Lisaks kurtsid sealsed piimatootjad, et ebaselgus kvoodisüsteemiga teeb neid tuleviku osas ettevaatlikumaks.

Kahjuks on ka Islandil paljud farmid oma tegevust lõpetamas ja nii on umbes 600 farmi juures lõpetajaid ca 5%. Keskmise karja suurus on 44 lehma ja suurenenud on see number just viimastel aastatel. Jõudluskontrollis on sarnaselt Eestile üle 90% lehmadest. Islandi karjade keskmine piimatoodang oli 2016. aastal 6129 kg. Kõrgeima toodanguga lehm oli 2016. aastal Nina 676, kes andis 13 833 kg piima. Lehm pärineb Brúsastöðum (Vatnsdal) farmist, mis oli piimatoodangu poolest Islandi parim kari. Karja 50 lehma keskmine väljalüps oli möödunud aastal 8990 kg.

Kokkusaamise teemad on ajas muutuvad. Kui mõned aastad tagasi oli arutelude peateema mastiiditekitajate määramine PCR meetodil (Eestis tuntud Mastiit 4 ja Mastiit 16 teenusena), siis viimastel aastatel on suurt tähelepanu pööranud PAG (*pregnancy-associated glycoproteins*) määramise teenusele, mis on Eestis tuntud kui "Tiinuse test piimast". Kõik osalejad töötavad selle nimel, et teenus oma klientidele mugavamaks ja kättesaadavamaks teha. Loomulikult on riigid erinevad, mistõttu erinevad ka kohalikud võimalused. Meile tundus huvitav taanlaste idee, mis võimaldab piimatootjatel valida tiinuse testiks nn pakette ehk loomapidaja määrab ära, milliseid loomi (28 päeva pärast seemendust, kinnijäetavad loomad jne) soovib ta igakuiselt testida ja vajalikud nimekirjad tehakse ning proovid sorditakse välja juba jõudluskontrolliorganisatsiooni poolt. Kuna Taanis on elektrooniline kõrvamärk seadusega kohustuslik kõikidel veistel, siis panevad nad suurt rõhku ka tehnoloogia kasutamisele jõudluskontrolli läbiviimisel ning üritavad siduda elektroonilist kõrvamärki, elektroonilist piimamõõturit ning ribakoodiga proovipudelit selliselt, et kogu protsess oleks võimalikult automatiseeritud. Tehnoloogia arendamisega üritavad ka rootslased loomapidajate elu lihtsustada ja teenust odavamaks muuta. Ka Rootsis on kasutusel ribakoodiga piimaproovipudelid. Nüüd üritavad nad leida lahendust, mis võimaldaks nutitelefoni kontroll-lüpsi juures andmeid registreerida ja pudelil olevat ribakoodi registreerida. Siin on mitmeid küsimusi, mida püütakse lahendada – lahendus peab töötama erineva tehnoloogia puhul, nutitelefoniel on erinev võimekus, ribakoodi lugemiskiirus sõltub töökoha valgustusest jne.

Taanlased tutvustasid ka Taanis läbi viidud uuringut, kus piima rasvhappeline koostis määrati kõigist jõudluskontrolli piimaproovidest 2015. aasta maikuust 2016. aasta aprillini. Uuriti erinevusi piima rasvhappelises koostises erinevatel tõugudel, mahe- ja traditsioonilistes karjades, sesoonset mõju, erinevate pullide mõju. Tulevikus võib uuringust kasu olla nii piimatootjatel kui

-töötajatel, et tarbijale rohkem pakkuda just kasulikke rasvhappeid sisaldavaid piimatooteid.

Järgmine kohtumine toimub 2018. aasta aprillis Norras.

Kaivo Ilves

Tiinuse testist – võimalused ja küsimused

2015. aasta aprillis alustas EPJ teenusega, mis võimaldab jõudluskontrolli piimaproovist määrata, kas lehm on tiine või mitte. Kahe aasta jooksul on tehtud ligi 8000 tiinuse testi ja mitmed karjad kontrollivad lehmade teenust igakuiselt just lisateenuse "Tiinuse test piimast" abil.

Iga uus teenus tekitab loomapidajas esialgu küsimusi, kuidas see parandab karja majandamist, kas selle abil saab töökorraldust parandada või aega/raha kokku hoida, kas vastused on usaldusväärsed jne. Karjades on tiinuse kontrolliks kasutusel erinevad meetodid: ultraheli, rektaalne uuring jne. Tiinuse test piimast annab võimaluse erinevaid meetodeid omavahel kombineerida, et kõik lehmad oleksid vajalikul ajal tähelepanu all.

Tiinuse test piimast võimaldab tiinust kontrollida kogu tiinusperioodi vältel – alates 28. tiinuspäevast kuni kinnijätamiseni. Siin tasubki mõelda mitmele n.ö kriitilisele ajale tiinuse jooksul.

1. Tiinuse varajane kindlakstegemine pärast 28. tiinuspäeva, et kiiresti leida mittetiined lehmad ja nendega tegeleda.

2. Tiinekstunnistatud loomade ülekontrollimine pärast 75. tiinuspäeva. Kuna ajavahemikul 28. tiinuspäevast 72. tiinuspäevani võib katkeda ca 19% tiinustest (Vasconcelos et al, 1997), on äärmiselt oluline veenduda, et varem tiineks tunnistatud lehm on endiselt tiine. Tiinuse varases staadiumis toimunud katkemine võib farmis ka märkamata jääda, mistõttu on kontroll vajalik. Aborteerunud lehmadega saab kiiresti tegelema hakata, et poegimisvahemik ei veniks liiga pikaks.

3. Tiineks tunnistatud lehmade ülekontrollimine enne planeeritavat kinnijätmist on samuti oluline, et kinni ei jäetaks lehma, kes tegelikult tiined ei olegi.

4. Tiinuse testiga saab üle kontrollida ka lehmad, keda plaanitakse praakida, et karjast ei saadetaks välja tiineid lehma. Samuti saab kontrollida karja osetetavaid/ostetud lehma.

Kõik need kontrollid on võimalik teha jõudluskontrolli piimaproovi kasutades. Kui kari tellib tiinuse kontrolliks konsulendi/loomaarsti, on võimalik loomaarsti külastused planeerida selliselt, et külastus jääb kahe kontrollpäeva vahelisele ajale. See annab võimaluse töö korraldada nii, et kontrollpäeval kontrollitakse tiinust piimaproovi abil ning kontrollpäevade vahel loomaarsti teenust kasutades. Nii on mittetiinestunud või katkenud tiinusega lehmad võimalik kiiresti leida ning nendega koheselt tegeleda. Samuti annab tiinuse test piimast võimaluse loomaarstil tiinuse kontrolliks mõeldud aega kasutada loomade terviseprobleemidega tegelemisele. Lehmade tiinuse kontrolliks võib piimaproove EPJi saata ka kontrollpäevadevahelisel ajal. Sellisel puhul peab saatelehel olema selge märged, et soovitakse vaid tiinuse testi ja piimaproovidest ei pea tegema jõudluskontrolli analüüse.

Miks mõni testiga tiineks tunnistatud lehm siiski hiljem mittetiineks osutub? Tiinusspetsiifilisi glükoproteiine (PAG) esineb piimas ka pärast tiinuse katkemist. PAG sisaldus langeb tasemeni, mis näitab, et loom on mittetiine ca 7. päevaks pärast tiinuse katkemist. Tiinusspetsiifilisi glükoproteiine võib piimas esineda ka kuni 60 päeva pärast poegimist, mistõttu võib väga ruttu pärast poegimist seemendatud lehmade kontrollimisel esineda valepositiivseid

tulemusi.

EPJ on välja töötamas lahendust, kus loomapidaja märgib Vissukeses, millises tiinuse staadiumis loomi ta soovib igakuiselt kontrollida ning enne kontrollpäeva on Vissukeses nimekiri loomadest, kes vastavad soovitud tingimustele. Vajadusel saab nimekirjast lehma kustutada. Nii ei ole farmis vaja kulutada aega loomade otsimisele nimekirjast ning teenuse tellimine ei sõltu sellest, kas igakuiselt tellimisega tegelev töötaja on puhkusel, haige jne.

NB! Lisateenuste (Mastiit 4, Mastiit 16, tiinuse test piimast) puhul kasutatakse väga tundlikke määramismeetodeid, mistõttu on nende kasutamisel väga oluline, et lüpsiseadmed oleksid töökorras ning iga lehma lüpsmise järel tühjeneks süsteem piimast täielikult. Kui lüpsiseadmesse (kollektorisse, voolikutesse jne) või kontroll-lüpsi seadme anumasse jääb eelmise lehma piima, võib see mõjutada järgmise looma tulemusi.

Aire Pentjärv
väliteenistuse osakonna juhataja

ICARi konverents Edinburghis

Selleaastane ICARi (Rahvusvaheline Jõudluskontrolli Komitee) konverents toimus 11.–16. juunini Šotimaal Edinburghis.

Kokkusaamine algas traditsiooniliselt ICARi juhataja ja töögruppide koosolekutega. Kaivo Ilves osales juhataja ja loomade identifitseerimise töögrupis, Aire Pentjärv audiitorite koolitusel ja töögrupi koosolekul, samuti ICAR *Global Reach* (ülea maailmne ulatus) grupi kohtumisel. Kalle Pedastsaar osales andmevahetuse töögrupi liikmena selle töös. Erialaettekannetele eelneb alati ICARi üldkoosolek, kus arutatakse korralduslikke küsimusi, võetakse vastu otsuseid ning kinnitatakse dokumente. Edinburghis valiti ICARile ka uus president, kelleks sai Jay Mattison USAst ning asepresidentideks valiti Daniel Lefebvre Kanadast ja Niels Henning Nielsen Taanist.

Erialaettekannetes oli suur tähelepanu sel korral andmetel: kes ja kus kogub andmeid ja milliseid; millised andmed on avalikud ja millised kaitstud; kes võib andmeid kasutada; kuidas toimub andmevahetus; kas loomapidajad teavad, kes nende andmeid kasutavad jne. Erinevad esinejad rääkisid kogemustest, kuidas andmetega seonduv on korraldatud nende organisatsioonis/riigis. Väga oluline on selgus, kes ja kuidas andmeid kasutab, et andmete omanikul oleks usaldus andmete töötaja suhtes.

Teine oluline teema mitmes ettekandes oli nn ülekandumise efekt kontroll-lüpsil. See küsimus on väga päevakajaline seoses uute teenustega (Eestis Mastiit 4, Mastiit 16, tiinuse test piimast), kus määramisel kasutatakse väga tundlikke meetodeid ning analüüsitulemuste põhjal võetakse loomade kohta vastu väga määravaid otsuseid. Kui lisateenuste analüüsideks kasutatakse kontroll-lüpsi piimaproove, on äärmiselt oluline, et kontroll-lüps oleks tehtud töökorras seadmetega. Enne järgmise lehma lüpsmist peab süsteem täielikult eelmise lehma piimast tühjenema. Ohukohaks on pikad voolikud, kollektorid, mõõtemensuurid, lüpsiroboti erinevad sõlmed jne. Soovitame kindlasti ka meie karjakasvatajatel üle vaadata seadmed oma laudas. Jääkpiima olemasolu süsteemis võib vähesel määral mõjutada ka teiste komponentide määramistulemusi.

Ettekannetes räägiti ka erinevate sensoritega määratud näitajate või täiendava info (lüpsikiirus, terviseandmed, piima laktoosisisaldus jne) registreerimisest jõudluskontrolli andmebaasis ning selle kasutamisest karja majandamisel ja geneetilisel hindamisel. Farmides kasutatakse aina enam uusi tehnoloogilisi lahendusi. Tehnoloogiasse

investeeringud parandab erinevate tulemuste mõõtmisvõimalusi, kuid see ei vii alati parema majandamiseni. Oskus andmeid interpreteerida ja andmetega töötada on siin võtmeküsimus.

Üks sessioon oli pühendatud genoominfo kasutamisele aretuses ja karjamajandamises.

Piimaanalüsaatorite tootjad ja lisateenuseid pakuvad firmad tutvustasid uusi võimalusi. Huvi pakkus FOSSi uus seade, mis võimaldab määrata piimast kuni 19 parameetrit. Lisaks praegu kasutatavatele rasva-, valgu-, laktoosisisaldusele, SRA-le jne on võimalik määrata BHB ja rasvhapete sisaldust, viimased tööd käivad somaatiliste rakkude diferentseerimise osas, mis aitab mastiidiprobleemidega paremini tegeleda. Jørgen Katholm (DNA Diagnostic) rääkis võimalustest kindlaks teha, mis põhjustab bakterite arvu suurenemist tankipiimas (hügieeniprobleemid, jahuti, sööt, udarapõletikud). Üks meie kõrvamärkide tarnijatest, Datamars, esitles uut EID-märkide lugejat Air Stick, mis oma tugeva, robustse disainiga ja lihtsa käsitsemisega jättis hea mulje.

Konverentsi raames on alati võimalus külastada kohalikke farme. Käisime kahes piimafarmis. Nether Afflecki farm asub Lanarki lähedal. Perel on kokku 400 lehma kahes erinevas farmis ja 180 ha rohumaad. Piimatoodang lehma kohta on 7000 kg, SRA 121 000/ml. Farmis on sesoonne poegimine – esmäärgiks on alustada poegimisesooni 1. oktoobril ja lõpetada hiljemalt 15 nädala pärast. Lehmad on peamiselt montbelliardi tõugu, keda ristatakse briti-friisi ja norra punase tõuga. Esmäärgiks on saada tingimustesse sobiv vastupidav lehm. Need lehmad, kes ei tiinestu seemendusest, paaritatakse aberdiin-anguse tõugu pulliga. Vasikad müüakse. Rohumaade kvaliteet on farmile väga oluline – söötmisel jälgitakse, et rohi oleks sobivaimas kasvufaasis. Kontrollimiseks käib farmer kõik rohumaad vastava mõõteseadmega iganädalasel läbi. Kasutusel on portsjonkarjatamine, et rohumaad ökonoomselt kasutada. Silo tehakse 3–4 niitest.

Parkend farm asub Fife lähedal. Farmis on 170 holsteini tõugu lehma, keda lüpstakse 4 Fullwood Merlin2 robotiga. Lehmade toodang on 10 917–4,00–3,23. Farmis pööratakse suurt tähelepanu aretusele. Lehmad on saanud mitmeid võitjatiitleid Suurbritannia lehmanäitustel-konkurssidel.

Põllumajandus moodustab vähem kui ühe protsendi Šotimaa majandusest. 52 000 farmi kasutuses on 5,6 miljonit hektarit maad, millest 85% on vähemsoodsates piirkondades. Peamine kasvatatav teravili on oder, aga enamuse maad on rohumaade all. Šotimaal on 175 000 piimalehma, 436 000 ammlehma, 2,6 miljonit utte ja 330 000 siga. Piimatootmine on koondunud peamiselt Šotimaa lääneossa. Seoses Brexitiga seisavad Šotimaa majandusel ees tõsised väljakutsed, eriti oluliseks peetakse kokkuleppeid rahvusvahelise kaubanduse osas.

Järgmine ICARi konverents toimub 2018. aasta veebruaris Uus-Meremaal Aucklandis.

Aire Pentjärv

Tähelepanu

Paljud karjad kasutavad nii mullikatel kui ka lehmadel vabapaaritust. Pull on tavaliselt karjas kevadest sügiseni kuni loomad on karjamaal. Pärast pulli karjast äravõtmist tuleks EPJ-le esitada vabapaarituse andmed nende loomade kohta, kes olid pulliga koos, siis saavad sündivad vasikad kohe ka isa.

Kui pull on aastaringselt karjas, tuleks vabapaarituse andmeid esitada sagedamini, et enne looma poegimist oleksid need teada.

Muudatused kontaktandmetes

EPJ kontaktandmetes on toimunud mitmeid muudatusi, millele soovime tähelepanu juhtida.

Nii otsustasime sulgeda lauatelefoninumbrid Hiiumaa ja Järvamaa esindustes, kuna nende kasutamine ei ole aktiivne ja kliendid helistavad enamasti oma maakonna jõudluskontrolli spetsialisti mobiilile või kasutavad hoopiski meie e-teenuseid.

Hiiumaa esindusega seoses toimus veel üks muutus – nimelt vahetub tuba, kus vastuvõtt toimub, aadress jääb samaks. Edaspidi ootame meie kliente nüüd Hiiumaa nõuandekeskuse ruumis iga kuu esimesel ja kolmandal kolmapäeval.

Suuremad muudatused on toimunud EPJ andmetöötuse osakonnas ja laboris. Kuna jõudluskontrollialuste piimakarjade arv on vähenenud, e-teenuste osakaal suurenenud ja kulud kasvanud, pidime töökorraldust reorganiseerima ning selle käigus ka koondama mitu töökohta.

Alates maikuust on maakonnad jaotatud andmetöötuse osakonna klienditeenindajate vahel järgmiselt: Harju-, Jõgeva-, Järva- ja Valgamaa – Vaike Konga, telefon 738 7751; Lääne-, Põlva-, Rapla-, Tartu-, Viljandi- ja Võrumaa – Tea Kivimaa, telefon 738 7753; Hiiu-, Ida-Viru-, Lääne-Viru, Pärnu- ja Saaremaa – Eha Mäetaga, telefon 738 7754.

Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud maapiirkondadesse

EAAP ja Interbull Tallinnas

Suve lõpul on Eestisse oodata loomakasvatusteadlasi välismaalt.

Rahvusvahelise pullide hindamise komitee Interbulli (*International Bull Evaluation Service*) iga-aastane koosolek peetakse Tallinnas 25.–28. augustil.

Kohe pärast seda toimub Tallinnas Euroopa loomakasvatuse assotsiatsiooni EAAP (*European Federation of Animal Science*) 68. aastakonverents teemal “*Patterns of Livestock Production in the Development of Bioeconomy*” ajavahemikus 28. augustist–1. septembrini.

Konverentsi teemad on mitmekesised alates geneetilisest valikust ja hindamisest ning looma tervisest ja heaolust kuni uute väljakutseteni farmimajandamises. Lisaks toimuvad väljasõidud farmidesse.

Viss 2017

Saarte Viss toimus 6. juunil Upal. Saarte EHF Viss tuli Rauni POÜst, EPK Viss Kärla PÜst. EPJ pani oma auhinna (teatud summas lisateenuseid) välja esmaspöeginate võitjaile, kes mõlemad pärinevad Kõljala POÜst: EHF võitja oli Saarik ja EPK võitja oli Katariine.

Viss 2017 toimus 16. juunil Ülenurmel. Võib öelda, et Tartu Agro AS tegi siin puhta töö: nii EHF kui EPK Vissid pärinevad sellest ettevõttest, samuti reservvissid. EPJ pani EHF ja EPK esmaspöeginate kolmele parimale välja oma auhinna (lisateenused Mastiit ja tiinuse test). Ka esmaspöeginate võitjad on Tartu Agro ASi hoolealused: EHF võitja oli Tilleriin ja EPK võitja Coco. EHF esmaspöeginate II koha sai Riisa Põlva Agro OÜst ja III koha Sarve Kehtna Mõisa OÜst. EPK II koha esmaspöeginutest sai Pääsu Kõpu PM OÜst ja III koha Susanna Tartu Agro ASist. Palju õnne võitjaile!

Muhedat

Hiljutised Eesti lennupäevad Tartumaal toovad meelde algaja piloodi kiirkursuse õpetused: Hea maandumine on siis, kui saad iseseisvalt lennukist välja. Suurepärase aga siis, kui seda lennukit saab uuesti kasutada.

Olukorra õige hindamine tuleb kogemustest, kogemused tulevad aga sageli olukorra vales hindamisest.

Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontroll

www.epj.ee
epj@epj.ee

F. R. Kreutzwaldi 48a, 50094 Tartu

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762 526 3529
Harju-, Jõgeva-, Järva- ja Valgamaa klienditeenindaja	738 7751
Lääne-, Põlva-, Rapla-, Tartu-, Viljandi- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7753
Hiiu-, Ida-Viru-, Lääne-Viru, Pärnu- ja Saaremaa klienditeenindaja	738 7754
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7746
Raamatupidamine	738 7769

Labor

F. R. Kreutzwaldi 46, 51006 Tartu

Telefon	738 7726
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaprovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Jõudluskontrolli spetsialistid maakonnas

Harjumaa	Maila Kirs	tel 509 4675		maila.kirs@epj.ee	
Harjumaa	Ludmilla Aan	tel 516 7816		ludmilla.aan@epj.ee	
Hiiumaa	Maire Tamm	tel 5332 4204		maire.tamm@epj.ee	Mäe 2, Käina 1. ja 3. K 12.00-16.00
Ida-Virumaa	Ludmilla Aan	tel 516 7816		ludmilla.aan@epj.ee	
Jõgevamaa	Merle Lillik	tel 776 0048	516 7868	merle.lillik@epj.ee	Ravila 10 II korrus, Jõgeva E 9.00-14.00
Järvamaa	Merle Lillik	tel 516 7868		merle.lillik@epj.ee	Pärnu 58 II korrus, Paide K 9.30-13.30
Lääne-Virumaa	Ludmilla Aan	tel 322 7018	516 7816	ludmilla.aan@epj.ee	Neffi 2, Piira, Lääne-Virumaa E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	tel 473 3007	509 4675	maila.kirs@epj.ee	Jaani 10 I korrus, Haapsalu K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	tel 799 3007	520 6231	evi.prins@epj.ee	Puuri tee 1, Põlva K 10.00-13.00
Pärnumaa	Saive Kase	tel 443 3120	524 0147	saive.kase@epj.ee	Haapsalu mnt 86, Pärnu E 9.30-15.00
Pärnumaa	Maila Kirs	tel 509 4675		maila.kirs@epj.ee	
Raplamaa	Maila Kirs	tel 485 5673	509 4675	maila.kirs@epj.ee	Kuusiku tee 6, Rapla E 9.00-15.00
Saaremaa	Maire Tamm	tel 453 1352	5332 4204	maire.tamm@epj.ee	Kohtu 10, Kuressaare E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	tel 738 7739	516 7868	merle.lillik@epj.ee	Kreutzwaldi 48a–215, Tartu 1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	tel 520 6231		evi.prins@epj.ee	
Viljandimaa	Saive Kase	tel 433 3713	524 0147	saive.kase@epj.ee	Vabaduse plats 4–317, Viljandi T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	tel 782 1253	520 6231	evi.prins@epj.ee	Liiva 11 II korrus, Võru T 10.00-13.00